

fot. Wako

DACHY

jakich mało

Nietypowe pokrycia dachowe to alternatywa dla popularnych blach i dachówek. Nieczęsto je widzimy, choć moda – szczególnie na pokrycia naturalne – powoli powraca; mieszkać pod dachem krytym strzechą, drewnianym gontem czy łupkiem jest dziś trendy. Rozwiązania te, stosowane zwykle od stuleci, mają też niekwestionowane zalety eksploatacyjne.

Opracowanie: Agnieszka Rezler

Pokrycia z tej „rodziny” najczęściej układane są na budynkach istniejących, które z racji zabytkowego bądź też regionalnego rodowodu powinny zachować swój oryginalny wygląd, a także wówczas gdy inwestorowi zależy na szczególnym charakterze domu. Pokrycia te – tak ze względu na cenę materiału, jak i koszt robocizny – z reguły są znacznie droższe, niż popularne, powszechnie stosowane rozwiązania. W większości przypadków ułożenie ich przynosi zadowalające efekty estetyczne i ekonomiczne; wszak wykorzystywane w nich materiały najczęściej

znane są od wieków, a sposoby ich montowania oparte na starych, sprawdzonych wzorach.

Gonty i wióry drewniane

Ten rodzaj pokrycia układa się głównie na dachach budynków o konstrukcji drewnianej i nachyleniu połaci powyżej 45°. Ze względu na niewielkie wymiary elementów, można kryć nimi dachy wielopołaciowe o skomplikowanych, rozrzeźbionych formach **1**.

Wszystkie drewniane elementy pokryciowe, tuż po ułożeniu wyróżniają się piękną barwą naturalnego drewna, z upływem czasu szarzeją pod wpływem działania czynników atmosferycznych, co konserwy uznają za ich dodatkowy walor. Jeśli jednak chcemy ograniczyć skutki działania deszczu i promieniowania UV, możemy przed wykonaniem pokrycia zabezpieczyć jego elementy transparentnym lub nadającym określony odcień impregnatem.

Gonty – wykonane z drewna świerkowego, sosnowego lub jodłowego – formuje się na dwa sposoby. Łatwiejszym jest cięcie – w ten sposób powstają elementy proste lub z piórem i wpustem. Znacznie bardziej skomplikowane jest wytwarzanie gontów łupanych; dzięki swojej strukturze, zgodnej z naturalnym przebiegiem włókien drewna, są one jednak trwalsze od gontów ciętych.

1 Gontem drewnianym oprócz połaci spadzistych można pokrywać też powierzchnie pionowe – np. szczyty i boczne ściany lukarn (fot. Dworek Polski)

Podłożem pod gonty jest pełne deskowanie pokryte papą. Wszystkie elementy przybijają się do niego gwoździami w ten sposób, by każdy fragment powierzchni dachu chroniły dwie lub trzy warstwy pokrycia. Podobnie mocuje się **wióry**, strugane z drewna osikowego. W tym wypadku należy jednak ułożyć od czterech do pięciu warstw, w zależności od grubości elementów oraz miejsca połączenia dachu.

Oba rodzaje pokryć wymagają od wykonawcy dużego doświadczenia, do prac dekarskich należy zatem zatrudnić wyspecjalizowaną w tym właśnie zakresie ekipę. Z pewnością łatwiej będzie taką znaleźć na południu Polski, gdzie pokrycia tego typu częściej wykonuje się do dziś, z racji warunków klimatycznych, a także ich wielowiekowej tradycji.

Strzechy słomiane i trzcinowe

Dawniej będące symbolem ubóstwa, dziś mogą być raczej wyznacznikiem wysokiej pozycji społecznej inwestora, należą bowiem do pokryć najdroższych. Są przy tym bardzo ciężkie – waga prawidłowo wykonanej strzechy trzcinowej przekracza 70 kg/m². Mimo to mają coraz większe grono zwolenników ze względu na swoje liczne zalety: dużą wodoszczelność, doskonałą izolacyjność cieplną i oczywiście wyjątkowy wygląd **2**. Obecnie do wykonywania strzech wykorzystuje się najczęściej jednoroczną trzcinę wodną.

2 Wbrew obiegowej opinii prawidłowo położona strzecha jest pokryciem trwałym i wodoszczelnym (fot. Wako)

Dzięki nowoczesnym metodom zabezpieczania przeciwogniowego tradycyjne pokrycia ze słomy i z trzciny nie stwarzają dziś takiego zagrożenia pożarowego, jak niegdyś. Niemniej już na etapie zakupu działki należy pamiętać, że przepisy przeciwpożarowe narzucają właścicielom domów „pod strzechą” szczególne wymagania: sytuując budynek na parceli należy zachować zwiększoną (od 12 do 16 m) odległość od sąsiadujących zabudowań. Trzeba też koniecznie pamiętać o zamontowaniu instalacji odgromowej, chroniącej przed pożarem wywołanym przez uderzenie pioruna.

Strzechę układa się na pełnym deskowaniu bądź na ruszcie drewnianym, począwszy od okapu dachu w kierunku jego kalenicy **3**. Montaż polega na dociskaniu wiązek trzciny drutem galwanizowanym, mocowanym do podłoża wkrętami **4**. Szczególnie dużych umiejętności wymaga wykonanie kalenicy. Do jej wykończenia wykorzystuje się wiązki wrzosu lub trzciny, mech bądź też rzadziej u nas stosowane płyty darni lub kształtki ceramiczne. W miejscach szczególnie narażonych na przecieki (np. w koszach dachu) grubość warstwy pokryciowej należy zwiększyć nawet o połowę. Dach kryty strzechą nie wymaga instalowania rynien; należy tylko pamiętać, by okapy sięgały daleko poza obrys budynku. Wykonanie strzechy najlepiej powierzyć wyspecjalizowanej firmie. Trwałość profesjonalnie pokrytego dachu szacuje się nawet na 50-80 lat.

3 Strzechę trzcinową lub słomianą układamy od okapu w kierunku kalenicy (fot. Eurogarden)

4 Wiązki trzciny dociskamy drutem galwanizowanym, wcześniej trwale przymocowanym do podłoża

Łupek naturalny

Bardzo eleganckim i trwałym pokryciem dachowym jest łupek naturalny, pozyskiwany z ciętych, a następnie rozwarstwianych bloków skały osadowej. Wytwarzane w ten sposób płytki formuje się w różne kształty, najczęściej w rybią łuskę, prostokąt lub wielokąt. Ich kolor uzależniony jest od zabarwienia złoża, z którego pozyskano surowiec – spotyka się płytki w odcieniu grafitowym **5**, bladopurpurowym lub zielonkawym.

Pokrycie z łupka zaliczane jest do drobnomiarowych, co daje dużą swobodę w kryciu skomplikowanych, nawet łukowatych dachów. Kąt nachylenia połączenia dachowej nie powinien być mniejszy niż 30°. Łupek jest materiałem niepalnym, a także odpornym na korozję biologiczną i zmienne warunki atmosferyczne.

Poszczególne płytki mocuje się miedzianymi lub ocynkowanymi gwoździami

5 Łupek naturalny to szlachetny i trwały materiał; wykończymy nim bez problemu dach kolebkowy lub „wole oczko” (fot. Rustico)

oraz klamrami ze stali nierdzewnej do pełnego deskowania pokrytego papą (można na tym podłożu ułożyć także ruszt drewniany) **6**. W razie potrzeby elementy docina się diamentową piłą tarczową.

Pokrycia z blachy płaskiej

Wykonywane są jedynie z blachy miedzianej lub cynkowo-tytanowej. Należą do pokryć bardzo trwałych, ale w rejonach o dużym zanieczyszczeniu powietrza ich żywotność znacznie spada. Nadają się zwłaszcza do krycia dachów o skomplikowanych kształtach i łukowych powierzchniach. Podłożem pod nie jest pełne deskowanie pokryte papą, do którego mocuje się arkusze blachy łączone na zawijane rąbki.

Płytki włóknisto-cementowe

Wytwarzane w nowoczesnej technologii – bez zawartości azbestu – coraz częściej zastępują niegdyś popularne płytki azbestowo-cementowe. Produkowane są z cementu, wody, miazgi wapiennej oraz polipropylowiny lub celulozo-

6 Każdą płytkę łupka naturalnego mocujemy do podłoża gwoździem

wych włókien stabilizujących. Ich powierzchnia, wykańczana farbami akrylowymi w bogatej gamie kolorystycznej, może imitować dachówkę ceramiczną lub łupek naturalny **7**.

Pokrycie z płytek nie jest ciężkie – jego metr kwadratowy waży od kilkunastu do 20 kg. Można je ułożyć na niemal każdym dachu.

Poliwęglanowe płyty komorowe

Innym nietypowym pokryciem, stosowanym niekiedy na części połaci dachowej, są przezroczyste płyty komorowe **8**. Wykonuje się je z poliwęglanu odpornego na działanie promieni słonecznych, a także na uszkodzenia mechaniczne. Umożliwiają one naturalne doświetlenie poddasza, a jednocześnie zapewniają dobrą izolację cieplną pomieszczeń. Można z nich kształtować zadaszenia proste lub łukowe, dlatego często wykorzystuje się je jako przekrycie wiat, werand czy ogrodów zimowych. Są bardzo lekkie – waga wykonanego z nich pokrycia nie przekracza 4 kg. Do ich montażu stosuje się specjalne łączniki, profile, śruby i taśmy. Akcesoria te, a także masy do uszczelniania połączeń, oferują producenci płyt. ■

8 Płyty komorowe mogą być barwione na różne kolory (fot. Akces)

7 Płytki włóknisto-cementowe w kolorze grafitowym doskonale imitują łupek naturalny (fot. Euronit)

Info Rynek

Firmy:

Pokrycia nietypowe

- DACH REED** (pokrycia z trzciny)
(91) 317 60 94 www.trzcina.com.pl
- DEKAR** (tupek)
(22) 840 25 02 www.dekar.pl
- EKODACHREED STRZECHA**
(52) 398 30 82 www.strzecha.com.pl
- EUROGARDEN** (pokrycia z trzciny)
(33) 496 06 77 www.eurogarden.pl
- GRUPA IRBIŚ** Strzecharstwo Trzciny
(71) 387 20 71 www.irbis.home.pl
- KLIŚ** (tupek)
(33) 845 27 80
- LML EKODACH** (pokrycia z trzciny)
(22) 610 37 99 www.lml.pl
- PLASTICS GROUP** (płyty z tworzyw sztucznych)
(22) 575 08 00 www.plasticsgroup.com.pl
- POKRYCIA WIÓREM OSIKOWYM**
(87) 563 02 98 www.dachy.suw.info
- PRIMEX** (gonty drewniane)
(41) 317 76 42 www.gonty.com.pl
- RUSTICO** (tupek)
(33) 845 27 80 www.rustico.pl
- STACHGONT** (gonty drewniane)
(18) 285 29 12 www.gonty.iap.pl
- ŚWIERK** (gonty drewniane)
(41) 331 23 50 www.swierk.booo.pl

Pokrycia z płytek włóknisto-cementowych

- DACHBUD-RZESZÓW**
(17) 227 12 48 www.uniprodek.com
- EURONIT**
(32) 641 33 63 www.euronit.com.pl
- IZOPOL**
(61) 415 43 30 www.izopol.pl

Inne

- DWOREK POLSKI**
(22) 715 52 18 www.dworekpolski.pl
- WAKO**
(94) 347 08 44 www.wakodomy.pnet.pl

Co, za ile:

orientacyjny koszt wykonania 1m ² dachu:	
strzecha	180-240 zł
gont drewniany	110-140 zł
wiór osikowy	45-75 zł
łupek naturalny	90-240 zł

